

PLAN VAN AANPAK BIJ DE VISIE INTERNATIONALISERING 2021-2024

Inspelen op de internationalisering van de Leidse samenleving

25 januari 2022

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Integrale aanpak internationalisering 2021-2024	4
2.1. Scope.....	4
2.2. Inzet op internationalisering.....	4
2.3. Integrale benadering internationalisering	4
3. Sturing	6
3.1. Verantwoording	6
3.2. Financiën	6
3.3. Organisatie	7
3.4. Regiegroep	7
3.5. Besluitvorming	8
4. Inspelen op de internationale samenleving.....	9
4.1. Doelgroep.....	9
4.2. Doelstellingen	9
4.3. Speerpunten.....	10
4.4. Inspanningen met prioriteit.....	10
4.5. Beknopt overzicht meerjarenplan & doelen internationalisering	12
Bijlage: Context en feiten over internationalisering.....	14
1.1. Context.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
1.2. Actuele cijfers internationals in Leiden.....	15
1.3. Terugblik aanpak internationalisering tot 2021.....	16

In Leiden heeft 32,2% van de inwoners een migratieachtergrond en 11,2% een buitenlandse nationaliteit. Deze laatste groep noemen we een international. (Monitor internationalisering 2021)

1. Inleiding

Leiden is al eeuwenlang een internationale stad met inwoners uit verschillende landen. In 2021 had 11,2% van de inwoners een andere nationaliteit en heeft 32,2% een migratieachtergrond. Er is een toename van diverse groepen internationals: kenniswerkers, arbeidsmigranten, studenten en vluchtelingen. Voor ons als gemeente betekent dit een andere inzet op een aantal vlakken, denk hierbij aan primaire taken zoals dienstverlening, maar ook aan het vervullen van een stimulerende en faciliterende rol. In het meerjarenplan worden de inspanningen beschreven om te komen tot een inclusieve stad waar lokale Leidenaren en internationale Leidenaren samen het leefklimaat bepalen. Dit is een nieuwe kijk op internationalisering. De Leidse gemeenteraad heeft op 17 september 2020 de Visie internationalisering vastgesteld.

Dit plan van aanpak geeft aan hoe we handen en voeten geven aan de visie, hoe de sturing plaatsvindt en hoe de voortgang zal worden gemonitord. In het meerjarenplan leggen we per speerpunt de doelen vast, inclusief bijbehorende raakvlakken. Daarvan vindt u in dit document enkel een beknopt overzicht. Het meerjarenplan functioneert als een uitvoeringsagenda voor een integrale en complexe opgave.

Vanaf 2020 is met inspanningen al op een aantal speerpunten ingezet en deze breiden we in de komende jaren uit. Door de integrale aanpak is internationalisering in 2024 geborgd in de gemeentelijke organisatie. Uit het meerjarenplan blijkt welke inspanningen al belegd zijn bij verschillende teams en aansluiten bij de praktijk of gemeentelijk beleid. Deze inspanningen worden vanuit de lijn aangestuurd. Vanuit internationalisering is er een coördinerende rol bij het realiseren van het meerjarenplan en wordt aangestuurd op bewustwording en het leggen van verbindingen.

Inspelen op de internationale samenleving

11% van de Leidenaren (1 op de 10) is international. De internationalisering van de Leidse samenleving zorgt ervoor dat de gemeente integraal moet inzetten op 6 speerpunten om zo de inclusiviteit van de stad te waarborgen en het vestigingsklimaat te versterken.

1. Integratie en ontmoeting

2. Onderwijs

Leiden is een inclusieve stad waar Leidenaren en internationale Leidenaren samen het leefklimaat bepalen

3. Kennis & Economie

6. Inbedding in de organisatie

5. Communicatie & Dienstverlening

4. Stedelijke ontwikkeling & Huisvesting

2. Integrale aanpak internationalisering 2021-2024

2.1 Scope

Leiden streeft naar een integrale aanpak voor de internationalisering. Op deze manier willen wij de kansen van een internationale samenleving optimaal benutten en knelpunten voor de internationale Leidenaar samen met partners uit de stad en regio ondervangen. Allereerst is er een inventarisatie gemaakt van inspanningen oftewel acties, die de gemeente kan oppakken of al doet om de doelstellingen uit de Visie Internationalisering te behalen. Vervolgens is er een meerjarenplan opgesteld om de doelstellingen te behalen. Voor veel inspanningen zoeken we uitdrukkelijk de samenwerking op met de partners in de stad. De nadruk van de inzet ligt op het integreren van het thema internationalisering binnen de gemeentelijke organisatie. Dat past ook goed bij de aard van deze opgave, waarbij zoveel mogelijk op bestaande praktijk wordt aangesloten. Het meerjarenplan kan na de verkiezingen verder worden uitgebouwd, aansluitend op de ambities van het nieuwe college. Het meerjarenplan is dan ook dynamisch, we willen kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. De ambitie van het meerjarenplan internationalisering is:

Leiden is een inclusieve stad waar Leidenaren en internationale Leidenaren samen het leefklimaat bepalen.

2.2 Inzet op internationalisering

Door gerichte inzet vanuit team Kennis & Internationalisering is er tot en met 2024 gerichte inzet op:

- Coördinatie op uitvoering van het meerjarenplan internationalisering;
- Specifieke inspanningen die door internationalisering worden uitgevoerd;
- Focus op samenhang bij verschillende initiatieven voor internationale Leidenaren;
- Borging van internationalisering in het gemeentelijk beleid;
- Signaal- en aanjaagfunctie voor thema internationalisering – voor de stad en richting stadspartners.

2.3 Integrale benadering internationalisering

Dit plan van aanpak sluit aan bij bestaand beleid en uitvoering en intensiveert activiteiten waar nodig. Hiermee kan de gemeente richting geven aan de veranderende Leidse samenleving als gevolg van de internationalisering. Het meerjarenplan is te zien als een paraplu waar verschillende inspanningen onder hangen. Vanuit internationalisering sturen we op samenhang, integraliteit, waarbij de effecten van de verschillende activiteiten bijdragen aan het bereiken van de ambitie: *Leiden is een inclusieve stad waar Leidenaren en internationale Leidenaren samen het leefklimaat bepalen.*

De integrale benadering van de Visie Internationalisering is vertaald naar een meerjarenplan met doelen per speerpunt uit de visie. Dat betekent dat de strategische pijlers (ook wel speerpunten) uit de visie als leidraad zijn aangehouden voor de inventarisatie en in de totstandkoming van het meerjarenplan. De inspanningen die zijn opgenomen komen onder andere voort uit de inspraakreacties en vanuit de input van verschillende beleidsvelden. Concreet zal het vraagstuk 'hoe in te spelen op de internationale samenleving' van de gemeentelijke organisatie vragen het thema

internationalisering binnen alle reguliere gemeentelijke taken te borgen door uitvoering van het meerjarenplan. Dit betekent dat de impact van internationalisering meegewogen gaat worden binnen diverse beleidsvelden.

De besluitvorming voor internationalisering is als volgt:

Onderdeel	Door	Termijn
Visie internationalisering	Gemeenteraad	2020-2024
Plan van aanpak bij Visie internationalisering 2021-2024 en t.k.n. Meerjarenplan 2021-2024	College	2021-2024
Update Meerjarenplan 2021-2024	Regiegroep internationalisering en DT	Jaarlijks 2022-2024
Evaluatie Visie internationalisering	College	2024

3. Sturing

3.1. Verantwoording

Verantwoordelijk wethouder: Wethouder Kennis

Verantwoordelijk opdrachtgever: Manager Vestigingsklimaat

Opdrachtnemer: Opgavemanager internationalisering - team Kennis & Internationalisering

Internationalisering raakt veel gemeentelijke domeinen. Het advies is om de lijn voort te zetten om internationalisering te borgen onder de verantwoordelijkheid van één coördinerend wethouder. Ten tijde van de visie en het opstellen van het meerjarenplan internationalisering was dat de wethouder Kennis.

Voor de sturing gaat de verantwoordelijk wethouder de raad jaarlijks informeren over de voortgang en de resultaten via een beknopte jaarrapportage. In 2024 volgt een evaluatie van de Visie internationalisering.

3.2. Financiën

De inspanningen voor internationalisering dienen binnen de huidige ambtelijke capaciteit en financiën uitgevoerd te worden. Dit kan doordat sommige inspanningen al in de huidige programmabegroting worden benoemd of omdat ze in lijn zijn met bestaand beleid. In het meerjarenplan staat expliciet vermeld wanneer een inspanning overeenkomt met een doelstelling uit de vastgestelde programmabegroting. De opgavemanager gaat voor het meerjarenplan in gesprek met de deelnemers van de regiegroep over de beschikbare middelen binnen de verschillende domeinen. Zodra een project een extra financiële bijdrage vereist zal dit met de portefeuillehouder besproken worden en indien nodig met de begrotingscyclus worden meegenomen.

De prioriteiten die in dit plan van aanpak staan genoemd (zie 4.4) zijn voorwaardelijk voor veel andere inspanningen in het meerjarenplan. Het nieuwe college dat in 2022 aantreedt, wordt geadviseerd om twee inspanningen uit dit plan van aanpak tot prioriteit te benoemen. Het betreft communicatie & dienstverlening en doorontwikkeling van het Expat Centre. Deze twee acties vergen naar verwachting een extra financiële bijdrage. Zo zal voor de inspanning “betere communicatie met internationals” een raadsvoorstel komen met daarin de vraag voor extra middelen voor de communicatie met onze internationale inwoners. Ook voor de doorontwikkeling van het Expat Centre naar een International Centre zullen extra middelen nodig zijn.

In de kadernota van 2020 is budget vrijgemaakt voor de internationalisering. Dit budget is bedoeld voor de aanstelling van een opgavemanager internationalisering tot en met 2024, de gemeentelijke basisbijdrage aan het Expat Centre Leiden tot en met 2024 en de subsidiebijdragen aan de stedenbanden.

Daarnaast zijn er projecten waarbij we gezamenlijk optrekken met stadspartners en medefinanciering onderdeel is van het project. Inzet is om zoveel mogelijk meerwaarde en medefinanciering te creëren. Tenslotte bekijken we per project/inspanning of er subsidies beschikbaar of ondersteunend zijn aan de uitvoering.

3.3. Organisatie

In 2020 is een opgavemanager aangesteld om de visie internationalisering bestuurlijk vast te laten stellen en te vertalen naar de uitvoering. Een aantal inspanningen vallen onder de directe regie van de opgavemanager. Andere inspanningen zijn al belegd in de lijn. De opgavemanager zorgt voor afstemming en stuurt op de onderlinge samenhang. Ook worden periodiek in de regiegroep internationalisering de inspanningen gemonitord, afgerond en aangevuld met nieuwe inspanningen die bijdragen aan het inspelen op de internationale samenleving. Centraal hierbij staat: wat kan of is al in de lijn belegd en op welke inspanningen is inzet vanuit internationalisering nodig. In de regiegroep zijn alle beleidsterreinen vertegenwoordigd en zijn de deelnemers onze eigen ambassadeurs voor de Leidse internationale samenleving. De overkoepelende regie op de integrale aanpak voor internationalisering is belegd bij de opgavemanager internationalisering.

De opgavemanager richt zich op :

- het opstellen en vaststellen van het meerjarenplan en coördinatie op de uitvoering hiervan;
- het bewaken van de samenhang en voortgang;
- bewustwording en het leggen van verbindingen;
- coördineert de inzet op het bereiken van de ambitie voor internationalisering en wordt hierin inhoudelijk en uitvoerend ondersteund door leden van de regiegroep;
- het afleggen van verantwoording;
- zorgen voor goede communicatie en afstemming met andere programma's of projecten.

De opgavemanager geeft met een projectmedewerker (8 uur) en stagiaire invulling aan de inspanningen die specifiek voor internationalisering zijn (en niet belegd bij andere afdelingen). Afhankelijk van de aard van de inspanningen wordt samengewerkt met diverse afdelingen intern en wordt er advies gevraagd vanuit Financiën en Communicatie.

3.4 Regiegroep

De regiegroep bestaat uit beleidsmedewerkers van de afdelingen die verantwoordelijk zijn voor een inspanning uit het meerjarenplan. De opgavemanager is verantwoordelijk voor de voorbereiding en besluitvorming van de regiegroep. De regiegroep komt 2x per jaar bijeen en monitort de voortgang van het meerjarenplan: welke inspanningen zijn afgerond en zijn er nieuwe inspanningen opgestart of nodig die bijdragen aan de internationale samenleving. Daarnaast staat het delen van kennis centraal, welke raakvlakken zijn er vanuit de beleidsvelden met internationalisering, op welke nieuwe ontwikkelingen kan worden aangehaakt. Doordat veel inspanningen al in de lijn zijn belegd, biedt de regiegroep mogelijkheid om het overzicht te bewaken. De regiegroep is een belangrijk sturingsinstrument, omdat ze de integrale aanpak monitort en bijstuurt. Zonder regiegroep zouden de inspanningen gefragmenteerd plaatsvinden en wordt sturing op de integrale aanpak lastig.

Ieder lid van de regiegroep:

- Draagt vanuit de eigen deskundigheid bij aan het realiseren van de inspanning door middel van advies of het leveren van benodigde producten.
- Is eerste contactpersoon en trekker van de inspanning en doet dit in samenwerking met betrokken collega's, afdelingen en partners in de stad.

3.5 Besluitvorming

Regiegroep

- maakt update van meerjarenplan en stelt beknopte jaarrapportage op;
- adviseert voor inzet op nieuwe ontwikkelingen;
- eindproduct is een advies aan de wethouder voor vaststelling van het bijgewerkte meerjarenplan en evt. benodigde inzet.

Ambtelijk opdrachtgever

- stelt het advies van de regiegroep vast voor besluitvorming door de wethouder.

Directieteam (DT)

- ontvangt en toetst het advies van de regiegroep.

Wethouder

- stelt update meerjarenplan vast en de beknopte jaarrapportage voor de raad.

4. Inspelen op de internationale samenleving

4.1 Doelgroep

Gemeente Leiden hanteert de volgende definitie van *international of internationale inwoner*. In Nederland zijn er namelijk twee gangbare indelingen, namelijk die naar nationaliteit en die naar migratieachtergrond.

- Bij *nationaliteit* kijken we of iemand al dan niet een Nederlands paspoort heeft. Zo nee, dan heeft de persoon een buitenlandse nationaliteit. Heeft iemand twee paspoorten, waarvan één Nederlands, dan telt deze persoon mee bij de Nederlanders.
- Bij *migratieachtergrond* kijken we naar het geboorteland van zijn of haar ouders. Is minimaal één van zijn of haar ouders in het buitenland geboren, dan heeft deze persoon een migratieachtergrond. Er zijn vrijwel geen inwoners die wel een buitenlandse nationaliteit hebben maar geen migratieachtergrond. Dit is dus een ruimere definitie dan als we kijken naar nationaliteit.

In de Visie internationalisering en in het meerjarenplan bedoelen we met *internationals* of internationale inwoners, de groep met enkel een buitenlands paspoort. Dit betekent echter niet dat de groep met een migratieachtergrond per definitie wordt uitgesloten van de acties, al zullen andere programma's van de gemeente Leiden zoals *Leiden Inclusief*, *Social Impact* en *Gelijke Kansen* zich sterker op deze groep richten.

Verder wordt er minder gesproken over de expat als doelgroep, omdat dit type *international* steeds minder voorkomt. De groep internationale werknemers hebben we onderverdeeld in kenniswerkers en arbeidsmigranten. Hoewel deze groepen soms ook door elkaar heenlopen, wordt bij een kenniswerker gekeken naar de minimale looneis (70% van de IND-grens).¹ Andere groepen internationals zijn internationale studenten en vluchtelingen of statushouders.

4.2 Doelstellingen

De gemeenteraad heeft met de Visie Internationalisering de volgende doelstellingen vastgesteld en wil de komende jaren:

- kansen op het gebied van internationalisering voor de stad en haar partners verzilveren;
- samen optrekken met partners uit de stad en regio om knelpunten te ondervangen;
- vanuit ons profiel als stad van Internationale Kennis en Historische Cultuur acteren om nationaal en internationaal talent naar Leiden te halen;
- met focus inzetten op internationalisering (te beginnen bij de beleidsterreinen sociaal domein (integratie & ontmoeting) gezondheid en sport, onderwijs, kennis en economie, stedelijke ontwikkeling en wonen en dienstverlening).

Deze doelstellingen zijn vertaald in diverse inspanningen in het meerjarenplan en deze dragen bij aan de ambitie: *Leiden is een inclusieve stad waar Leidenaren en internationale Leidenaren samen het leefklimaat bepalen*.

¹ Provincie Zuid-Holland hanteert voor EU-arbeidsmigranten de volgende definitie: een persoon tussen de 18 en 67 jaar uit Midden of Oost-Europa of uit Griekenland, Italië, Portugal of Spanje, die minimaal 18 uur per week werkt, niet voor kennismigratie of studie in Nederland is en maximaal 8 jaar in Nederland verblijft. Leiden wijkt hiervan af.

4.3 Speerpunten

Bovenstaande doelstellingen zijn nader uitgewerkt in de inventarisatie en in het meerjarenplan. Net als de volgende speerpunten zijn de doelstellingen vastgesteld door de raad met de Visie Internationalisering 2020:

- Speerpunt 1: Inzetten op integratie en ontmoeting
- Speerpunt 2: Onderwijs
- Speerpunt 3: Kennis en economie
- Speerpunt 4: Huisvesting & Stedelijke ontwikkeling
- Speerpunt 5: Communicatie en dienstverlening
- Speerpunt 6: Internationalisering inbedden in de gemeentelijke organisatie

Omdat de internationalisering een integrale en samenhangende aanpak behoeft, is het meerjarenplan gebaseerd op een programmatische manier van werken.² Dit betekent dat het meerjarenplan een tijdelijke, unieke en complexe verzameling van (ER-)doelen en inspanningen is, die gericht zijn op het realiseren van strategische doelen. De inspanningen zijn in nauwe afstemming met de verantwoordelijke collega's binnen de gemeentelijke organisatie opgeschreven. De inspanningen voor internationalisering zijn deels specifiek aan team Kennis & Internationalisering gekoppeld (uitvoering door opgavemanager internationalisering) en deels belegd in de bestaande (lijn)organisatie. Dat volgt uit de insteek van de visie, er wordt immers grotendeels aangesloten bij bestaande praktijk en daarop aangevuld of anders georganiseerd.

Met andere woorden, het meerjarenplan geeft inzicht in:

- hoe de inspanningen bijdragen aan het behalen van de doelen;
- welke afdeling en/of team verantwoordelijk is;
- hoe de inspanning zich verhoudt tot ander gemeentelijk beleid;
- met welke partners kan worden samengewerkt;
- de rol van internationalisering ten opzichte van de inspanning;
- de planning, voortgang en status.

Het meerjarenplan geeft uitvoering en sluit aan op de Visie Internationalisering (2020) en de ambitie van het beleidsakkoord *Samen maken we de stad*. Ook sluit dit document aan bij de ambities en doelstellingen die benoemd zijn in de Omgevingsvisie Leiden 2040, versie 1.1. Het meerjarenplan krijgt een jaarlijkse update door de regiegroep. Door deze jaarlijkse update kan de gemeente met concrete acties dynamisch inspelen op ontwikkelingen in de gemeente, op het gebied van internationalisering.

4.4. Inspanningen met prioriteit

Duidelijk is dat niet alle inspanningen uit het meerjarenplan tegelijk kunnen plaatsvinden, daarom stellen we in overleg met de regiegroep de prioriteiten van dat jaar vast en wie voor welke inspanning verantwoordelijk is. Voor internationalisering zijn een vijftal inspanningen aangemerkt waarop met prioriteit door de gemeentelijke organisatie wordt ingezet, omdat deze (deels) voorwaardelijk zijn voor het slagen van andere inspanningen uit het meerjarenplan. De opgavemanager internationalisering treedt op als aanjager en/of coördinator.

² Gebaseerd omdat bij een programma ook extra capaciteit en middelen horen waarmee een programmamanager kan sturen. Voor internationalisering is een opgavemanager tot en met 2024 aan de slag. Een opgave en een programma hebben met elkaar gemeen dat het gaat om een tijdelijke, unieke en complexe verzameling van doelen, inspanningen en middelen. Zowel bij een opgave als een programma is een integrale, samenhangende aanpak van veel inhoudelijke disciplines gewenst. Zie [Leidraad Programmatisch werken](#).

Inspanningen met prioriteit zijn:

- Stimuleren van ontmoeting tussen internationale en niet-internationale Leidenaren.
- Begeleiding van de doorontwikkeling van het Expat Centre Leiden naar een International Centre.
- Het integreren van de visie internationalisering in de gemeentelijke organisatie.
- Onderzoek naar het aanpassen van de communicatie en dienstverlening naar de internationale samenleving van Leiden.
- Het gezamenlijk optrekken en kennisdelen met stadspartners om knelpunten en kansen van internationalisering te ondervangen.

Deze hebben prioriteit omdat:

- Ze zijn (deels) voorwaardelijk voor andere inspanningen om in te spelen op de internationale samenleving. Voorbeeld: Zo is de functie en dienstverlening van het Expat Centre nu gericht op de hoogopgeleide kenniswerker. Met een doorontwikkeling kan deze organisatie veel meer internationals wegwijs maken in de stad en zo een actieve bijdrage leveren aan meerdere inspanningen van de internationalisering (zoals integratie & ontmoeting en kennis & economie).
- Ze zijn nog niet opgepakt binnen de gemeentelijke organisatie. Veel inspanningen zijn al belegd in de lijn en zijn al lopende projecten. In het meerjarenplan zijn deze met 'groen' gemarkeerd.

Naast de inspanningen met prioriteit zijn er veel inspanningen die al lopen en die eveneens belangrijk zijn om in te spelen op de internationale samenleving. Denk in 2022 aan de start van de internationale basisschool in Leiden (IGBO) en het benutten van het European City of Science-jaar. In de jaarlijkse update van het meerjarenplan worden de belangrijkste inspanningen voor dat jaar benoemd.

4.5 Beknopt overzicht meerjarenplan & doelen internationalisering

Meerjarenplan internationalisering

Speerpunten	Ambities	(enkele voorbeelden van) Inspanningen
Integratie & Ontmoeting	Leiden is een inclusieve stad waar Leidenaren en internationale leidenaren samen het leefklimaat bepalen	1. Stimuleren van ontmoeting tussen internationale en niet-internationale Leidenaren
Onderwijs	Elk kind krijgt een aantrekkelijk onderwijsaanbod dat het beste bij zijn/haar situatie past. Daarbij is aandacht voor de diversiteit van de groep internationals.	1. Gemeente begeleidt in de oprichting van een school voor internationaal geïntereerd basisonderwijs
Kennis & Economie	Er is een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale studenten, werknemers en ondernemers.	1. De begeleiding van de doorontwikkeling van het Expat Centre Leiden 2. Het aantrekken van Internationaal talent 3. Het gezamenlijk optrekken en kennisdelen met stadspartners
Huisvesting & Stedelijke ontwikkeling	Er is een inclusief vestigingsklimaat en we hebben inzicht in de woon- en leefsituatie van internationals.	1. Opzetten van huurteam met internationals als aparte aandachtsgroep 2. We zetten in op de gezamenlijke huisvesting van internationale en Nederlandse studenten.
Communicatie & Dienstverlening	Dienstverlening en communicatie zijn ingespeeld op de internationalisering van Leiden.	1. Onderzoek naar het aanpassen van de communicatie en dienstverlening naar de internationale samenleving van Leiden.
Inbedding in de organisatie	In 2024 is de internationaliseringsopgave is geïntegreerd binnen alle beleidsterreinen	1. Integreren van internationaliseringsopgave in de organisatie 2. Regiegroep Internationalisering

Doelen van internationalisering

Integratie & Ontmoeting

1. Beter zicht krijgen op de uitdagingen en kansen van verschillende groepen internationals
2. Internationals zijn meer onderdeel van het sociale stadsklimaat
3. Meer ontmoeting tussen internationale en niet-internationale Leidenaren
4. Welzijn van internationals verbeteren t.b.v. behoud internationaal talent
5. Internationalisering meer onderdeel maken van het Leidenarschap

Onderwijs

1. Meer kennisuitwisseling mbt het thema internationalisering op de Leidse scholen
2. Beter onderwijsaanbod voor de diverse groep internationale kinderen
3. Meer aandacht voor meertaligheid van leerlingen in het onderwijs

Kennis & Economie

1. Versterking van Leiden als internationale kennisstad
2. Meer kennis over internationalisering binnen de gemeente verkrijgen en delen met de stad
3. Beter afstemming over duurzame groei aantal internationals met partners.
4. Vestigingsklimaat voor internationale bedrijven verbeteren

Huisvesting en Stedelijke ontwikkeling

1. Beter inzicht in de stand van zaken huisvesting in relatie tot internationalisering
2. Meer hulp voor internationals bij huur/woonmisstanden
3. Beter positie van internationale studenten op de markt voor studentenhuysvesting
4. Beter aansluiting op de woonbehoefte van internationals
5. De openbare ruimte draagt meer bij aan de ontmoeting van Leidenaren en Internationale Leidenaren

Communicatie & Dienstverlening

1. Communicatie en dienstverlening verbeteren, zodat deze aansluit op internationale samenleving van Leiden
2. Meer participatie van internationals bij het maken van nieuw beleid. Internationals voelen zich betrokken bij de toekomst van de stad.
3. Beter contact tussen internationale inwoners en de gemeente.
4. Meer samenwerking tussen gemeente en expat centre

Inbedding in de organisatie

1. Meer bewustwording voor de internationalisering van Leiden binnen de gemeentelijke organisatie
2. Beter inbedding van internationalisering in gemeentelijk beleid

Bijlage: Context en feiten over internationalisering

1.1 Context

Nationale ontwikkelingen

Op 4 december 2020 verscheen [het rapport van de Wetenschappelijke Raad](#) (WR) voor het Regeringsbeleid ‘Samenleven in Verscheidenheid’. Beleid voor de migratiesamenleving.’ In dit rapport bepleit de WRR dat de overheid een actiever en structureel beleid moet voeren om alle migranten wegwijz te maken en het samenleven van alle inwoners van ons land te faciliteren.

In het rapport legt de WRR uit dat Nederland is uitgegroeid tot een dynamische migratiesamenleving. Dit betekent dat Nederland een groeiend aantal migranten ontvangt. Deze migranten komen hier om een veelheid aan redenen en vertrekken na een verloop van tijd of vestigen zich juist permanent. Naast de toenemende immigratie constateert de WR toenemende verscheidenheid naar herkomst en dat zij gemiddeld steeds korter in Nederland blijven. De tijdelijkheid van hun verblijf is bij aankomst niet altijd al duidelijk. Daarnaast is er ook veel verscheidenheid naar herkomst tussen gemeenten. Aangezien de gemeente de plek van aankomst is voor migranten, adviseert het rapport gemeenten om naast integratiebeleid ook aandacht te hebben voor samenleven en in te zetten op sociale samenhang en arbeidsdeelname. Andere ontwikkelingen zijn de acties die voortkomen uit de voorstellen van het aanjaagteam ‘Bescherming Arbeidsmigranten’, die door het kabinet is aangesteld met het doel om de werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten structureel te verbeteren.

De Leidse situatie

Leiden herkende de internationalisering van de samenleving eveneens en stelde daarom in 2020 een visie op voor nieuw internationaliseringsbeleid. Want ook in Leiden neemt de verscheidenheid aan nationaliteiten toe en vertrekt 51% van de internationals binnen drie jaar weer uit Leiden.³ Leiden valt met haar *type international* in de typologie van het WRR-rapport onder grootstedelijke provinciegemeente. Dat betekent dat het aandeel van personen met een Nederlandse achtergrond een stuk groter is dan in de drie grootste steden van Nederland. Opvallend aan Leiden is dat van de groep met een migratieachtergrond een groot deel een buitenlandse nationaliteit heeft. Ook hierin is Leiden anders dan meerderheid-minderheidssteden als Amsterdam, Den Haag en Rotterdam.

Waar Rotterdam met haar ‘Actieprogramma EU-arbeidsmigranten 2021-2025’ actief in de voorhoede wil deelnemen aan de uitrol van de landelijke aanpak van arbeidsmigranten, met een herziene lokale aanpak, zo wil Leiden in de voorhoede lopen als gemeente waar in het beleid rekening wordt gehouden met een internationale of migratiesamenleving.⁴

³ Monitor Internationalisering 2021, p.11.

⁴ [Leiden lanceert internationaliseringsvisie | VNG](#)

1.2. Actuele cijfers internationals in Leiden

Leiden is en wordt steeds internationaler. De afgelopen jaren is het aantal internationale inwoners flink gestegen. Anno 2021 was dit terug te zien in het aantal Leidenaren met een migratieachtergrond (32,2%), een niet-Nederlandse nationaliteit (11,2%) en in de toename van de diverse groepen internationals: kenniswerkers, arbeidsmigranten, studenten en vluchtelingen.⁵ De belangrijkste werksectoren van kenniswerkers in de Leidse regio is het onderwijs, de zakelijke dienstverlening en via uitzendbureaus. Voor arbeidsmigranten geldt dat ruim meer dan de helft in de Leidse regio via uitzendbureaus werkt. Hoewel in 2020 de stijging is gestagneerd vanwege de coronapandemie. De cijfers van 2021 laten zien dat de groei van internationale inwoners weer toeneemt

Aantal inwoners niet-Nederlandse nationaliteit		Top 10 internationale nationaliteiten (2020) in Leiden	Aantal inwoners
2009	2020	1. Italië	1.200
10.058 (9%)	14.500 (11,6%)	2. Duitsland	1.080
		3. Verenigd Koninkrijk	1.001
		4. Polen	833
		5. China	822
		6. VS	656
		7. Frankrijk	649
		8. Syrië	630
		10. Spanje	607
		Overig	7.068

Naar aanleiding van de visie heeft de gemeente Leiden, in samenwerking met het Expat Centre Leiden, in 2020 voor het eerst de *Monitor Internationalisering* opgesteld. Deze krijgt een jaarlijkse update, zowel op inhoud als op nieuwe thema's. De monitor geeft relevante en beschikbare cijfers over de diverse groep internationals in Leiden en hoe Leiden zich verhoudt tot andere steden.⁶ De monitor is een belangrijk middel voor de uitvoering van de visie internationalisering en gaat stadspartners, beleidsmakers en uitvoerders helpen in het krijgen van een beeld van de groep internationale inwoners die in Leiden woont en/of werkt.

⁵ In dit percentage is de groep EU-arbeidsmigranten, die niet staat ingeschreven bij de gemeente Leiden nog niet opgenomen. Ondanks het (economische) belang van arbeidsmigranten is het voor de Nederlandse overheid niet mogelijk om accuraat vast te stellen hoeveel arbeidsmigranten er in Nederland per gemeente verblijven.

⁶ [Home - Leiden \(incijfers.nl\)](https://www.leiden.nl/onderwerpen/immigratie)

1.3 Terugblik aanpak internationalisering tot 2021

In de visie internationalisering is vastgesteld hoe we de internationalisering willen aanpakken. Deze hebben we vertaald naar het plan van aanpak met een inventarisatie en meerjarenplan en biedt in 2024 het uitgangspunt voor de evaluatie.

“Het college kiest, gelet op de brede maatschappelijke impact van internationalisering op de Leidse samenleving, voor een brede benadering op internationalisering. Waar in het verleden op het gebied van internationalisering de aandacht vooral uit ging naar de stedenbanden, zal de focus voor de komende jaren verlegd worden om enerzijds in te spelen op veranderde behoeften van een internationaliserende samenleving en anderzijds om kwesties/vraagstukken als gevolg van internationalisering in beeld te brengen en, waar mogelijk, te ondervangen.”

Visie Internationalisering 2020, p. 38.

Bij het vaststellen van de eerste internationaliseringswerkagenda (2019) stond internationalisering bij de gemeente Leiden nog in de kinderschoenen.⁷ De werkagenda was vastgesteld zonder uitvoeringsbudget. Hierdoor waren de projecten ten behoeve van internationalisering incidentele projecten. In deze inventarisatie is meer aandacht voor continuïteit en voor structurele borging bij verschillende beleidsthema's. Desondanks heeft de werkagenda uit 2019 bijgedragen aan de bewustwording van de internationale ontwikkelingen binnen Leiden, waardoor Leiden nu in de voorhoede loopt als het gaat om het maken van een integraalbeleid voor een migratiesamenleving en de rol die een gemeente daarin op lokaal niveau kan spelen.⁸ De evaluatie liet zien dat ook met een budget neutraal programma veel acties kunnen worden uitgevoerd. Desondanks vraagt de werkagenda van toen om een update en een andere insteek. Een meerjarenplan dat ook aansluit bij de prioriteiten en ambities van strategische partners in de stad

⁷ Evaluatie internationaliseringsagenda Leiden (2019), p. 1.

⁸ WRR-rapport nr. 103. 'Samenleven in verscheidenheid. Beleid voor de migratiesamenleving' (2020)